

LUNDS UNIVERSITET

Musikhögskolan i Malmö

Examensarbete 15hp
Vårterminen 2020
Läraryrket i musik
Isa Savbrant

En motiverande el- och kontrabasundervisning

*En studie om vad baslärare på estetiska programmet kan
göra för att väcka motivation hos sina elever*

Handledare: Maria Becker Gruvstedt

Sammanfattning

Titel: En motiverande el- och kontrabasundervisning – En studie om vad baslärare på estetiska programmet kan göra för att väcka motivation hos sina elever.

Författare: Isa Savbrant.

Studien syftar till att undersöka hur el- och kontrabaslärare i gymnasieskolan arbetar för att väcka och bibehålla motivation hos sina elever. Jag har valt att göra denna studie då jag sett och upplevt att elevers motivation påverkar undervisningen i hög grad.

I studien intervjuas fyra el- och kontrabaslärare om vilka faktorer som de beskriver är betydelsefulla för elevers motivation och hur de arbetar med motivation i sin undervisning för att stödja elevernas lärande och instrumentala utveckling.

Aspekter de lyfter upp som viktiga för motivationen är gemenskap och samspel, elevers inflytande och att individanpassa undervisningen. De anser också att lärare måste vara tydliga med vad de vill att eleverna ska göra och vad syftet med det som görs på lektionerna är. När elever tappat motivationen berättar lärarna att de bland annat förenklar uppgifterna eller fokuserar på något som eleverna tycker är roligt. Lärarna tycker att betyg oftast inte har någon positiv inverkan på motivationen.

Nyckelord: El- och kontrabasundervisning, estetiska programmet, motivation, musik, pedagogik

Abstract

Title: A motivational teaching for electric bass and double bass – A study about what bass teachers in Swedish gymnasium can do to inspire motivation in their student's.

The study aims to investigate how electric and double bass teachers in Swedish gymnasium work to inspire and maintain student's motivation. I have chosen to do this study because I have seen and experienced that student's motivation affects the teaching to a great extent. In the study four electric and double bass teachers are interviewed. The focus of the interviews is to see which factors the teachers describes as important for their student's motivation and how they work with motivation in their teaching to support the students learning and instrumental development. Aspects the teachers highlight as important for their student's motivation are community, musical interaction, influence of the student and individualized teaching. They also believe that teachers must be unmistakable about what they want the student to do and about what the purpose of the lessons is. When students lose motivation the teachers in the study say that they simplify the tasks or change focus to something that the students think is fun. The teachers think that grades usually have no positive effect on motivation.

Keywords: Electric bass and double bass education, arts programme, motivation, music, pedagogy,

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	9
1.1 SYFTE OCH PROBLEMSTÄLLNING	10
2. LITTERATUR OCH TIDIGARE FORSKNING	11
2.1 GYMNASIESKOLANS ESTETISKA PROGRAM	11
2.1.1 <i>Kursen Instrument eller Sång</i>	11
2.2 MOTIVATION	12
2.2.1 <i>Inre och yttre motivation</i>	13
2.3 HUR FRÄMJAS MOTIVATION?	14
2.3.1 <i>Relationell pedagogik</i>	14
2.3.2 <i>Meningsfullhet och gemenskap</i>	15
2.3.3 <i>Intresse</i>	15
2.3.4 <i>Känslan av att kunna något</i>	16
2.3.5 <i>Elevinflytande</i>	17
2.3.6 <i>Feedback och beröm</i>	17
2.3.7 <i>Individanpassning</i>	18
2.4 BETYG OCH MOTIVATION	19
3. METOD	20
3.1 KVALITATIV OCH KVANTITATIV FORSKNING	20
3.2 KVALITATIV INTERVJU	21
3.3 STUDIENS GENOMFÖRANDE	21
3.3.1 <i>Urval av informanter</i>	22
3.3.2 <i>Analys</i>	22
3.4 ETISKA ÖVERVÄGANDEN	23
3.5 PRESENTATION AV INFORMANTER	23
4. RESULTAT	25
4.1 KOMMUNIKATION, ÖPPENHET OCH UPPMUNTRAN	25
4.1.1 <i>Feedback och beröm</i>	26
4.1.2 <i>Tydlighet</i>	26
4.2 LÄRARSTYRD UNDERVISNING OCH ELEVINFLYTANDE	27
4.3 MENINGSFULLHET, GEMENSKAP OCH VERKLIGHETSANKNYTNING	28
4.4 LAGOM SVÅRT OCH KÄNSLAN AV ATT KUNNA NÅGOT	29
4.4.1 <i>För svårt och rörigt</i>	29
4.5 BETYG	30
4.6 MILJÖ	31
4.7 INDIVIDANPASSNING	31
5. DISKUSSION	33
5.1 KOMMUNIKATION OCH RELATION	33
5.2 ELEVINFLYTANDE OCH INTRESSEN	35
5.3 ETT MENINGSFULLT SAMMANHANG	37
5.4 NIVÅ OCH INDIVIDANPASSAD UNDERVISNING	38
5.5 BETYGENS PÅVERKAN	40
5.6 HÄLSA OCH ARBETSMILJÖ	41
5.7 SLUTSATS	42
5.8 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING	43
REFERENSLISTA	44
BILAGOR	46

1. Inledning

Jag har under min musiklärarutbildning på Musikhögskolan varit på flera olika typer av skolor och haft verksamhetsförlagd utbildning (VFU). En reflektion kring den undervisningen jag deltagit i är att elevernas motivation är något som lärare måste förhålla sig till och som påverkar undervisningen avsevärt. Mina huvudinstrument är elbas och kontrabas och jag har därför fått se mycket basundervisning på mina praktikplatser. Ofta har jag sett elever som inte övar och ibland inte ens dyker upp på lektionerna. Jag har också sett mycket ivriga elever som krävt mycket av lärarna vilket har inneburit att de behövt lägga mycket tid på att planera inför nästan varje lektion medan andra elever har varit väldigt självgående och själva tagit med material som inspirerar dem till lektionerna.

Jag upplever att elevens motivation har väldigt stor inverkan på instrumentalundervisningen och att det krävs ett visst mått motivation hos eleven för att undervisningen ska fungera och gå framåt. Därför tror jag att det är väldigt viktigt som instrumentallärare att ha mycket kunskap rörande motivation och många idéer om hur den kan väckas hos eleverna. Som musiker har jag förstås själv upplevt att motivationen går upp och ner, ofta har det behövts något som inspirerat eller uppmuntrat en för att hålla motivationen till att spela och öva upppe. Lärare har spelat en stor roll för mig som yngre basist när det gäller motivation. Några lärare har fått mig att inse, på ett sätt som inte fått mig att känna mig dålig eller underlägsen, att när något är svårt behöver jag bara öva mera för att lyckas. De har lyckats inspirera mig att öva mer och arbeta hårdare när något varit svårt. För mig som blivande lärare är det intressant att utforska vad det är som gör elever motiverade och hur lärare kan lära sig att behärska tekniker för att inspirera och motivera elever att spela musik och lära sig att spela ett instrument.

1.1 Syfte och problemställning

Studiens syfte är att fördjupa kunskapen om hur elevers motivation påverkar instrumentalundervisning på gymnasiets estetiska program. Studien avser att belysa hur lärare upplever elevers motivation alternativt bristande motivation, och på vilka sätt de arbetar med att stimulera elevernas motivation för att stödja elevernas lärande och instrumentala utveckling. Studiens syfte är även att undersöka på vilka sätt yttre faktorer som betyg, skol- och hemmiljö påverkar motivation.

Studiens avgränsning är gymnasieskolans estetiska program och lärande inom el- och kontrabasundervisning.

Studiens frågeställningar är:

- Vilka faktorer beskriver el- och kontrabaslärare i gymnasieskolans estetiska program som betydelsefulla för elevers motivation?
- Vilka strategier och arbetssätt använder instrumentallärarna för att skapa goda lärandesituationer och stimulera elevers motivation?
- Vilka strategier och arbetssätt använder instrumentallärarna i de fall elever visar bristande motivation?
- Hur uppfattar lärare i gymnasiet att elevernas motivation påverkas av yttre faktorer så som skol- och hemmiljö samt betygsättning?

2. Litteratur och tidigare forskning

I detta kapitel presenteras litteratur och tidigare forskning på ämnen som relaterar till studien. Kapitlet inleds med en beskrivning av gymnasiets estetiska program inriktning musik, och den kurs som är aktuell för studien. Därefter beskrivs teorier kring motivation, återkoppling och betyg.

2.1 Gymnasieskolans estetiska program

Estetiska programmet är ett gymnasieprogram med fem inriktningar: musik, dans, teater, bild och formgivning samt estetik och media. Detta arbete kommer att handla om inriktningen musik. I läroplanen under ämnet musik står det att ”Undervisningen ska ta fasta på att stärka elevernas motivation och självförtroende i musikutövandet” (Skolverket, 2011a). I lärarnas uppdrag ingår alltså att stärka elevernas motivation. Vidare i läroplanen står det att musikutbildningen ska ge eleverna verktyg att skapa, uppleva och tolka konst och kultur, samt att begrepp som ska vara centrala för utbildningen är kreativitet, nyfikenhet, kommunikation, samspel samt förmåga till eget skapande och framförande (Skolverket, 2011a). Programmet är högskoleförberedande och efter examen ska studenterna ha tillräckliga kunskaper för att studera vidare på högskola främst inom de konstnärliga, humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena (Skolverket, 2011).

2.1.1 Kursen Instrument eller Sång

I kursplanen för Instrument eller Sång (förkortat Inså) står att kursen delas upp i tre delar som ger hundra poäng vardera. Alla tre kurserna behandlar färdigheter inom valt instrument eller sång (Skolverket, 2011a). Alla tre kurserna har några gemensamma syften. Dessa är:

“Färdigheter i att musicera instrumentalt eller vokalt, såväl efter noter som på gehör, samt färdigheter i att använda ett konstnärligt och musikaliskt uttryck”

“Kunskaper om musik, begrepp och stildrag från olika tider och kulturer”

“Kunskaper om musikinstudering, enskilt och i grupp, samt förmåga att ta ansvar för sin musikaliska färdighetsutveckling”

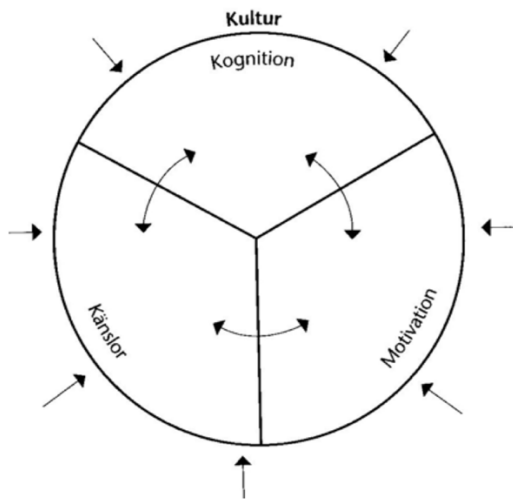
(Skolverket, 2011a).

Skillnaden på de tre olika kurserna är att den första behandlar grundläggande färdigheter, den andra fördjupade färdigheter och den tredje avancerade färdigheter och kurserna läses i denna ordning (Skolverket, 2011a).

2.2 Motivation

I Nationalencyklopedin beskrivs begreppet motivation som en “psykologisk term för de faktorer hos individen som väcker, formar och riktar beteendet mot olika mål” (Nationalencyklopedin, 2019). I Imsen (2006) utvecklas begreppet till “Motivation handlar om hur känslor, tankar och förnuft flätas samman och ger våra handlingar färg och glöd” (Imsen 2006, s. 457). Fortsättningsvis skriver Imsen att motivation är det som får individen att göra en viss aktivitet och som ger aktiviteten mål och mening för individen. Det som motiverar individen kommer inte bara från vårt inre utan är också en spegel av det sammanhang och den kulturen vi befinner oss i och vad som är “inne” och “rätt” just där menar Imsen. Det som motiverar individen beror också på vilka värderingar denne har. Det spelar roll vad individen anser vara bra och dåligt, viktigt och oviktigt samt överordnat och underordnat (Imsen, 2006). Motivation är med andra ord grunden till varför vi gör och inte gör olika saker.

Imsens figur “psykets trilogi” beskriver hur tre grundläggande funktioner av människans psyke är sammanlänkade när det handlar om motivation. Grunden ligger i känslolivet. Det är känslor som skiljer oss från maskiner. Sedan kommer det kognitiva systemet som består av det vi tänker, planerar och beslutar, med andra ord: förnuftet. Den sista komponenten är motivation som leder till att vi uttrycker känslorna och tankar. Motivationen får oss att handla. Alla tre delar är viktiga och påverkar varandra. Det kognitiva systemet håller känslorna under kontroll medan känslorna ger oss anledning att tänka, planera och besluta. När det kognitiva systemet och känslolivet samarbetar skapas motivation för oss att göra olika saker.

Figur 1. Psykets trilogi.

(Imsen. 2006, s. 459)

Gärdenfors (2010) skriver att enligt hjärnforskningen är elevers känslor och deras motivation det viktigaste för utvecklingen. Vidare skriver Gärdenfors att en utbildning som är utformad efter hur människor fungerar bör sträva efter att förstärka elevernas motivation och självförtroende. Enligt OECD (2002) genomsyras en sådan utbildning av stora utmaningar och liten risk. Risken kan enligt OECD vara att eleven är rädd att misslyckas.

2.2.1 Inre och yttre motivation

Enligt Davidsson & Flato (2010) kan motivation delas in i tre delar; Inre motivation, yttre motivation och obefintlig motivation. Inre motivation betyder att personen har drivkraften till handling inom sig. Den som har inre motivation utför en aktivitet för aktivitetens skull då aktiviteten i sig upplevs som rolig eller intressant. Elever som drivs av inre motivation minns enligt Davidsson & Flato kunskapen längre. Obefintlig motivation innebär att personen saknar motivation (Davidsson & Flato, 2010).

Gärdenfors (2010) skriver att inre motivation gör individen nyfiken, koncentrerad och ivrig. Yttre motivation däremot innebär att individen gör något för det leder till något som är värdefullt, men som inte är kopplat till aktiviteten. Vanliga sätt att skapa yttre motivation på är genom belöning eller bestraffning (Gärdenfors, 2010). Davidsson & Flato (2010) menar att elever som arbetar hårt i skolan ofta gör detta för att få bra betyg eller beröm och inte för att lära sig och bli bättre på ämnet. Yttre motivation kan dock vara bra att använda för elever som har svårt att finna motivation eller som inte fungerar i skolan (Davidsson & Flato, 2010). Skaalvik & Skaalvik skriver också om detta och menar att det inte är rimligt att alla elever kan bli intresserade av alla skolämnen och

därför måste läraren arbeta med yttre motivation genom att få eleverna att se värdet i de olika skolämnena och att lära. Med andra ord att de inte lär sig för att de får en belöning direkt men att kunskap kan vara bra att ha i framtiden. Dock kan en undervisning som är helt inriktad på yttre faktorer resultera i att den inre motivationen undergrävs (Imsen, 2006). Det kan tolkas som att en kombination av att arbeta med inre och yttre motivation skulle kunna fungera för elever som har svårt att finna motivation i skolan.

2.3 Hur främjas motivation?

I följande del redogörs för hur författarna i vald litteratur och tidigare forskning beskriver vilka faktorer som främjar motivation. Rubrikerna är skapade utifrån det som uppkommit i litteraturen när jag sökt svar på denna fråga och dessa är: *Relationell pedagogik*, läraren behöver bygga goda relationer till sina elever. *Meningsfullhet och gemenskap*, tillfällen då elever får uppleva vad musiken kan användas till genom till exempel samspel och konserttillfällen. *Intresse*, undervisningen bör relatera till elevernas intresseområden inom musik. *Känslan av att kunna något*, vikten av att eleverna får uppleva framgång och att de klarar något. *Elevinflytande*, att eleverna deltar och har inflytande över undervisningen. *Feedback och beröm*, hur läraren ger feedback och beröm. *Individanpassning*, lärare behöver anpassa undervisningen efter individen.

2.3.1 Relationell pedagogik

Aspelin (2013) skriver om begreppet relationell pedagogik som innebär att relationen mellan elev och lärare står i centrum. Nyckelbegreppen i relationell pedagogik är enligt Aspelin relation, kommunikation, interaktion, dialog och mänskliga möten, alltså det som händer människor emellan. Grundtanken inom detta forskningsfält är att människan är en relationell varelse Aspelin (2013). I linje med relationell pedagogik skriver Robertson (2018) att forskningen har visat att bästa sättet att lösa olika problem som uppstår för eleverna är genom personligt omhändertagande och att skapa en nära relation till eleven. Green (2018) uttrycker sig såhär om samspel mellan lärare och elev: "Undervisning som tar vara på eleverns engagemang och intresse och utvecklar deras delaktighet är beroende av ett samspel mellan lärare och elever." (s. 1). Green menar att samspelet främjas om läraren bjuder in eleven till undervisningssituationen. Om eleven får möjlighet till inflytande får läraren information om hur undervisningen upplevs och vad som fungerar bra och dåligt samt om målet med undervisningen uppnåtts (Green, 2018).

2.3.2 Meningsfullhet och gemenskap

Schenk (2000) menar att en av de viktigaste uppgifterna vi har som sång- och instrumentalpedagoger är att skapa ett meningsfullt sammanhang för musiken, detta för att ge verksamheten mening och för att höja motivationen hos eleverna. Uppspelningar kan vara ett tillfälle för att skapa mening. När uppspel fungerar bra får alla som deltar uppleva gemenskap, befästa färdigheter och känna att de deltar i ett meningsfullt sammanhang för musicerande (Schenk, 2000). Gärdenfors (2010) skriver att “det grundläggande målet för utbildning bör vara att eleverna skall förstå - att de ser sammanhangen i det de lär sig” (s. 22). Ett uppspel skulle kunna vara ett sådant tillfälle när eleverna ser sammanhanget i det som de lärt sig. Angående gemenskap och samhörigheten i en grupp skriver Davidsson & Flato (2010) att denna har stor påverkan på elevernas motivation. En grupp som fungerar bra ihop stöttar och motiverar varandra i skolarbetet medan en grupp som inte fungerar bra leder till hinder i undervisningen. Därför är det enligt Davidsson & Flato viktigt att gruppen gör samarbetsövningar för att stärka sammanhållningen och ge en positiv känsla.

Schenk (2000) skriver att ett bra sätt att ge musiken sammanhang är genom att spela med och ackompanjera sina elever. Om läraren ackompanjerar på samma instrument som eleven så får också eleven den instrumentala förebilden vilket innebär att eleven kan titta på hur läraren gör och ta efter (Schenk, 2000).

2.3.3 Intresse

Davidsson & Flato (2010) skriver att läraren måste väcka elevernas intresse för att eleverna ska bli motiverade. Ett skäl till detta är enligt författarna att om eleven har intresse för något, har eleven också inre motivation för aktiviteten på grund av dess innehåll. Robertson (2018) menar att vi måste vara väl förtrogna med innehållet i undervisningen samt att vi måste kunna förstå vad av det som kommer att bli en utmaning för eleverna. Vidare skriver Robertson att för att fånga sina elevers intresse måste vi få en inblick i hur elevernas livssituation ser ut och vara intresserade av deras idéer, intressen och tankar. Lär vi känna eleverna blir det lättare att länka samman undervisningsinnehållet med elevernas tankevärld (Robertson, 2018). Gärdenfors (2010) skriver: “ju mer motiverad man är, desto mer uppmärksam är man på en uppgift. En lärare kan exempelvis styra elevernas uppmärksamhet genom att välja material som

de är intresserade av” (s. 77). När vi känner till elevernas intressen och tankar kan vi alltså styra deras uppmärksamhet.

2.3.4 Känslan av att kunna något

Schenk (2000) beskriver känslan av att kunna något som en framgångsfaktor för eleverna. Om eleverna upplever att de klarar av det som görs på lektionen eller genomför ett framgångsrikt uppspel blir de uppfyllda av jag-kan-känslan. De längtar efter att lyckas igen och känner lust inför att spela mera (Schenk, 2000). En avsaknad av jag-kan-känslan kan enligt Schenk vara en av de vanligaste orsaker till att elever slutar spela. I enighet med detta skriver Gärdenfors (2010) att utmaningarna måste vara precis lagom svåra för att uppnå den bästa motivationen. Elever blir lätt frustrerade om uppgiften är för svår och uttråkade om uppgiften är för lätt. Detta hänger enligt författaren samman med känslan av kontroll som i sig är motiverande (Gärdenfors, 2010). Även Pink (2009) skriver om detta och använder sig av ett begrepp som han kallar “Guldlocksuppgifter”. En guldlocksuppgift är en uppgift som är utmanande men inte för svår. När människor måste göra något som överstiger deras förmåga blir de ängsliga och när de måste göra något som är för lätt blir resultatet tristess (Pink, 2009).

OECD (2002) skriver att ett misslyckat lärande beror på en eller flera av dessa faktorer: ”a) lack of confidence and self-esteem (the feel-good factor); b) weak motivation (not ”really wanting” to learn); c) real (or perceived) inadequate potential (”it’s too hard” or ”I can’t do it”); d) absence of opportunities to learn.” (s. 24).

I enighet med punkt a och c skriver Schenk (2000) att självtvivel är ett vanligt hinder bland musikatörer och att det står i vägen för framsteg. Eleverna kan redan i tioårsåldern ha emotionella hinder och till exempel anse sig vara omusikaliska enligt Schenk. Detta gäller ofta elever som inte fått tillräckligt med musikalisk stimulans eller fått negativ musikalisk stimulans tidigare i livet och det är hämmande för utvecklingen. Vidare skriver Schenk (2000) att självtvivel också kan komma av att en lärare sagt en negativ kommentar som hänger kvar hos eleven eller om eleven känner sig underlägsen sina klasskamrater. Elever som fått en bra introduktion till musikämnet genom bra upplevelser i till exempel kör, rytmik, på förskolan eller i hemmet har ofta ett bättre musikaliskt självförtroende och har lättare att komma igång med inläringen av ett instrument (Schenk, 2000).

2.3.5 Elevinflytande

Pink (2009) anser att människan är nyfiken och självstyrande i sin natur och att ledarskap handlar om att motstå frestelsen att kontrollera människor och istället försöka väcka deras djupt rotade känsla för självstyrning. Davidsson & Flato (2010) skriver också om elevinflytande och menar att motivationen och studieresultatet ökar om elever får större inflytande över undervisningen. Eleverna behöver känna att de är delaktiga och kan påverka undervisningen. När eleverna får för dem rätt mängd ansvar ökar enligt författarna deras självförtroende. Inflytandet ökar också förståelsen för undervisningen och hjälper eleverna att se sin egen lärprocess (Davidsson & Flato, 2010). Gärdenfors (2010) menar att elever som får stöd att utforska, ta initiativ och utveckla lösningar på sina idéer känner sig mer självständiga.

2.3.6 Feedback och beröm

Att återkoppla eller ge feedback innebär enligt Green (2018) att eleven får information om vad resultatet av en bedömning blev.

Vidare om återkoppling skriver Green:

“Återkoppling bör innehålla information som eleven kan använda och den bör präglas av en dialog mellan elev och lärare där eleven görs delaktig, och fokus riktas mot hur eleven ska komma vidare i sin utveckling. Eleverna kan använda informationen i återkopplingen för att förbättra sina prestationer och lärarna kan använda informationen i beslut om den fortsatta undervisningen.” (Green 2018, s. 2).

Green betonar att återkoppling ska vara tydligt förankrad i uppgiften och inte vara för generell eller abstrakt. Återkoppling bör vara specifik, tydlig och relatera till målet med uppgiften (Shute, 2008; Brookhart, 2017 i Green, 2018). Dock kan återkoppling som är för specifik riskera att inte vara applicerbar på nästa uppgift vilket indikerar att återkoppling bör ske löpande under arbetets gång (Green, 2018).

Skolverket (2011b) skriver att om elever får möjligheten att själva bedöma sitt arbete kan detta stärka deras förmåga att ta ansvar för och styra det egna lärandet.

Fostås (2002) framhåller att elevernas förmåga att utvärdera sig själva är en av de viktigaste komponenterna för en lyckad instrumentalundervisning. För att eleven ska lära sig hur feedback kan ges skriver Fostås att läraren måste förebilda genom att själva ge eleven tydlig återkoppling och utvärdera dennes spel, då får eleven automatiskt kunskap om hur utvärderingen kan gå till.

Appelgren (2015) skriver om ett experiment där hon undersökte hjärnaktiviteten på sina försökspersoner medan de utförde en uppgift samtidigt som hon gav dem två olika typer av beröm. Dessa var: karaktärsberöm och processberöm. Karaktärsberöm, som innebar att hon sa att de var smarta gjorde försökspersonerna nervösa och osäkra medan processberöm, som innebar att hon berättade för dem när de gjort rätt gjorde dem mer motiverade att fortsätta och hjälpte dem att klara uppgiften snabbare. Appelgren (2015) menar att olika typer av beröm under en process påverkar människor på olika sätt.

För att förstå vad beröm är och kunna skilja på begreppen beröm och återkoppling kan vi se till hur Appelgren (2015) beskriver orden karaktärsberöm och processberöm. Karaktärsberöm innebär att till exempel säga att personen är smart och processberöm innebär att personen får veta när den gör rätt. Här sägs inget om vad som kunde gjort bättre. Återkoppling eller feedback som det också kommer att kallas i detta arbete beskrivs av Green (2018) och Fostås (2002) som ett sätt för eleven att veta vad som ska göras annorlunda för att eleven ska komma vidare i sin utveckling. Beröm innebär alltså att säga att personen är bra eller har gjort något bra, återkoppling innebär bland annat att personen får veta vad den kan göra bättre.

2.3.7 Individanpassning

I skollagen (SFS 2010:800) står att hänsyn ska tas till elevernas olika behov i utbildningen och att alla barn ska genom att få stöd och stimulans ha möjlighet att utvecklas så långt som möjligt. Läraren ska enligt lagen sträva efter att väga upp och kompensera för elevernas olika förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Detta innebär bland annat att de elever med funktionsnedsättningar som har svårt att nå upp till kunskapskraven ska få stöd för att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser (skollagen, SFS 2010:800). Robertson (2018) menar att lärare ska ha höga förväntningar på alla sina elever men att förväntningarna måste vara uppnåbara för eleverna och undervisningen bör ha en lämplig progression som passar dem.

Skolverket (2014) skriver att eftersom alla elever är olika och har olika erfarenheter, intressen och behov är det viktigt att läraren skaffar sig kunskap om varje elev för att sedan kunna anpassa undervisningen till elevernas olika förutsättningar och behov. Fostås (2002) skriver också om individanpassning och menar att läraren alltid bör vara öppen med att ändra sin planering och vara redo att improvisera för att anpassa

undervisningen efter elevens behov. Det kan handla om att förlänga eller förkorta ett moment, göra något nytt eller ta innehåll från något annat (Fostås, 2002). Om ändrad planering skriver Schenk (2000): ”Det väsentliga för inläring, trivsel och inspiration, är att göra det som det finns tid till med kvalitet och lust, inte att utföra samtliga i förväg planerade moment.” (s. 215). Schenk menar att om eleven finner stor lust och vill stanna längre i ett moment än vad läraren hade tänkt i sin planering så bör läraren ta vara på den stunden och låta eleven styra.

2.4 Betyg och motivation

Gärdenfors (2010) Anser att det inte fungerar att använda betyg för att motivera eleverna. Vidare anser Gärdenfors att debatten om skolan är missriktad då den enbart tar hänsyn till elevernas yttre motivation och förutsätter att betyg skulle motivera elever att studera bättre. Istället skulle debatten handla om hur skolan på bästa sätt kunde ta vara på elevernas inre motivation för att lära. I linje med detta använder Skaalvik & Skaalvik (2015) begreppen kunskapsorienterad målstruktur och prestationsorienterad målstruktur. Om skolan eller läraren har en prestationsorienterad målstruktur är det resultat på prov och betygen som är det viktigaste. Det kan också innebära att det viktigaste är att vara bättre än andra klasser eller skolor. Detta skapar konkurrens enligt Skaalvik & Skaalvik då eleverna får signaler om att det viktigaste är att vara bättre än andra. I en kunskapsorienterad målstruktur läggs vikten istället vid individens utveckling och kunskap. En kunskapsorienterad målstruktur ökar elevernas motivation och gör det lättare för dem att fokusera på arbetet (Skaalvik & Skaalvik, 2015). Dock finns det enligt Davidsson & Flato (2010) sätt att göra betyg motiverande. När eleven upplever att betygen sätts för att kontrollera den minskar motivationen för ämnet, men om betygen istället upplevs som informativa kan det öka den inre motivationen (Davidsson & Flato, 2010)

3. Metod

I kapitlet som följer kommer en beskrivning och redogörelse för vilken forskningsmetod som tillämpats för att genomföra studien och hur studien genomförts. Först beskrivs skillnaden mellan kvalitativ och kvantitativ forskning och valet av kvalitativ forskningsmetod argumenteras för. Därefter beskrivs vad kvalitativ intervju (som är studiens forskningsmetod) är. Efter detta kommer en redogörelse för hur studien är genomförd där informanter och analysmetod presenteras. Sist i kapitlet beskrivs de etiska överväganden som gjorts och vetenskapsrådets forskningsetiska principer redogörs för.

3.1 Kvalitativ och kvantitativ forskning

Kvalitativ och kvantitativ metod kan enligt Bryman (1997) beskrivas som två olika angreppssätt för att samla in information. Eliasson (2006) skriver att med kvantitativ forskning kan data beskrivas med siffror och med kvalitativa forskning kan data beskrivas med ord. Bryman (1997) skriver vidare att några olika varianter av kvantitativ forskning som finns är: surveyundersökningar, experiment, statistikanalys, strukturerad observation samt innehållsanalys. Strukturerad observation betyder att forskaren registrerar observationer genom ett redan uppgjort schema och strukturerar data kvantitativt. Innehållsanalys innebär att forskaren gör en kvantitativ analys på ett innehåll, till exempel en dagstidning (Bryman, 1997). De vanligaste typerna av kvalitativ forskning är deltagande observationer, där forskaren under en längre tid studerar och observerar till exempel en grupp, organisation eller en institution samt ostrukturerade intervjuer där forskaren styr samtalet så lite som möjligt och respondenten får möjlighet att utforma sina svar på ett fritt sätt (Bryman, 2018). En kvalitativ intervju brukar enligt Bryman (2018) vara mindre strukturerad än en kvantitativ intervju. I en kvantitativ intervju har forskaren tydligt formulerade frågor som ska undersökas och syftet är att få svar som går fort att koda och bearbeta. I kvalitativa intervjuer vill forskaren istället ha detaljerade och fylliga svar. Då jag ville veta ingående hur lärare arbetar för att motivera sina elever så ville jag låta respondenterna styra samtalet till det som de tyckte var intressant med motivation, därför valde jag att genomföra kvalitativa intervjuer. Bryman (2018) skriver att i kvalitativa intervjuer är det den intervjuades tankar och idéer som står i fokus medan i kvantitativa intervjuer är det forskarens intressen som står i fokus. Om jag till exempel

hade gjort en enkätundersökning hade förmodligen tankar och idéer som informanterna hade gått förlorade då jag inte kunnat ställa följdfrågor och fördjupa frågeställningarna.

3.2 Kvalitativ intervju

Intervjuformen jag använde mig av var halvstrukturerad intervju. Enligt Kvale och Brinkman (2009) är en halvstrukturerad intervju varken ett öppet vardagligt samtal eller ett slutet formulär med frågor. Intervjun fokuserar på vissa frågor och ett ämne, forskaren kan ha förslag på vilka frågor som ska ställas och sedan avgöra i stunden vad som passar just då (Kvale och Brinkman, 2009). Under intervjuerna hade jag en intervjuguide att utgå ifrån (se bilaga 1), dock visste jag inte exakt vad informanterna skulle ha för tankar om ämnet, vilket innebar att jag på förhand inte kunde veta vilka frågor som skulle ställas och i vilken ordning för att få ut så mycket information som möjligt från informanterna.

Det är viktigt enligt Kvale och Brinkman (2009) att forskaren inte tar en dominant roll i intervjusituationen då det kan resultera i att informanten undanhåller information eller undviker ämnet, det kan också resultera i att informanten ifrågasätter forskaren och kritiserar frågorna eller ämnet. Det första minuterna är avgörande för om informanten kommer att dela med sig av sina synpunkter eller inte (Kvale och Brinkman, 2009). Det är också viktigt enligt Kvale och Brinkman att intervjuaren visar förståelse och respekt för de svar den får och lyssnar uppmärksamt samt visar intresse för att skapa en god kontakt. Intervjuaren ska också vara tydlig med vad den vill veta. Innan intervjun startar bör intervjuaren beskriva syftet med intervjun och hur inspelningen kommer att användas, informanten bör också få möjlighet att ställa frågor (Kvale och Brinkman, 2009). En risk med intervjuformen enligt Kvale och Brinkman (2009) är att intervjuaren eller informanten går i försvarsposition, det är därför viktigt som intervjuare att inte överträda informantens personliga gränser och att kunna hantera den mellanmänniska dynamik som uppstår när två personer möts.

3.3 Studiens genomförande

Studien består av fyra intervjuer som gjordes vid olika tillfällen med el- och kontrabaslärare som arbetar i gymnasieskolans estetiska program. Samtliga intervjuer spelades in och transkriberades. Därefter analyserades intervjuerna och informanternas

svar delades upp i olika kategorier. En intervju gjordes på informantens arbetsplats i informantens undervisningsrum. Två intervjuer gjordes på Musikhögskolan i Malmö och en gjordes på ett kafé. Intervjuernas längd varierade mellan 25 till 45 minuter.

3.3.1 Urval av informanter

Alla informanter arbetar som el- och kontrabaslärare på estetiska program i Skåne. De är alla utbildade musiklärare och det ansåg jag viktigt för studiens tillförlitlighet. Jag valde informanter i olika åldrar som arbetat olika länge i gymnasieskolan för att få en bredare bild av vad lärare tänker och tycker om motivation. Lärarna hade även olika genrer som sin huvudgenre och hade därför olika ingångar till musik.

3.3.2 Analys

För att analysera intervjuerna har jag valt att använda mig av kodning. Kodning är enligt Bryman (2018) ett sätt för forskaren att kvantifiera och analysera sitt material och innehåller två huvudsakliga stadier, nämligen:

1. Det ostrukturerade materialet kategoriseras.
Forskaren går igenom materialet och delar upp svaren i olika kategorier
2. Forskaren tilldelar de olika kategorierna siffror.

Bryman (2018) skriver vidare att det är viktigt att kategorierna inte överlappar varandra och att listan av kategorier skall vara heltäckande för att allt material får plats. En "övrigt" eller "annat"-punkt kan till exempel tillämpas.

När jag analyserade intervjuerna läste jag igenom transkriberingarna och tilldelade svaren olika kategorier. Kategorierna fick olika rubriker och färger. Jag gjorde det digitalt för att kunna färglägga texten och på så vis enkelt se vilken kategori en viss del av texten tillhörde. När alla intervjuer blivit färglagda lade jag in texten från alla intervjuer utefter färg i ett nytt dokument. På så vis fick jag svaren från alla 4 intervjuer sorterade efter ämnen i ett dokument och jag kunde se vad de olika informanterna tyckte om samma ämne.

3.4 Etiska överväganden

Studien följer Vetenskapsrådets (2002) fyra punkter för forskningsetiska principer som är: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.

Informationskravet innebär att undersökningsdeltagare skall bli informerade av forskaren om vilken som är deras uppgift i projektet och om det finns några villkor för deras deltagande. Forskaren skall vidare informera om att deltagandet är frivilligt och kan avbrytas när som helst under processen. En beskrivning av hur undersökningen kommer gå till och vad som är dess syfte skall anges. Det skall också framgå att de uppgifter som insamlas endast kommer att användas i syfte för forskning.

Samtyckeskravet innebär att undersökningsdeltagare ska ge sitt samtycke till att delta i studien. Därför lämnade jag ut en blankett där villkoren för deltagandet tydligt framgick som informanterna fick på mail och i pappersform vid intervjutillfället, se bilaga 2. De fick sedan skriva under blanketten och lämna tillbaka den till mig.

Konfidentialitetskravet innebär att personliga uppgifter till de som deltar i studien måste behandlas med hög sekretess då dessa uppgifter inte får spridas till obehöriga.

Uppgifterna skall lagras på ett sådant sätt att individer som deltagit i studien ej kan identifieras av utomstående. I studien nämner jag inte deltagarna vid namn utan kallar dem istället för informant 1, informant 2 och så vidare. Deras personliga uppgifter samt intervjumaterialet förvaras på min dator som är lösenordskyddad.

Nyttjandekravet innebär att forskaren inte får låna ut eller sälja uppgifter om undersökningsdeltagarna för kommersiellt bruk eller till annat ovetenskapligt bruk. Materialet får endast lånas eller doneras ut till andra forskare som tillämpar samma etiska överenskommelse som den föregående forskaren lovat deltagarna.

3.5 Presentation av informanter

Här nedan följer en kort presentation av informanterna som jag har intervjuat till min studie. De är alla yrkesverksamma gymnasielärare med el- och kontrabas som huvudinstrument.

Informant 1 har arbetat inom gymnasieskolan i 2,5 år. Ämnen som informant 1 undervisar i är: musikproduktion, ensemble, estetisk kommunikation samt inså på elbas och gitarr.

Informant 2 har arbetet på gymnasieskolan i tjugotvå år. Ämnen som informant 2 undervisar i är: ensemble, GeMu, instrument-tillval, estetisk kommunikation till viss del och Inså på framförallt elbas men även kontrabas ibland.

Informant 3 har arbetet i gymnasieskolan i 9 år. Ämnen som informant 3 undervisar i är: Inså på kontrabas och elbas, GeMu, musikimprovisation och ensemble.

Informant 4 har arbetat i gymnasieskolan i 8 år. Ämnen som informant 4 undervisar i är: Inså på elbas, ensemble och GeMu.

4. Resultat

I följande kapitel kommer jag att redogöra för studiens resultat. Relevanta data och övergripande trender i informanternas berättelser redovisas. Strukturen på kapitlet är format av den ämnestematik som framkom under analysarbetet.

4.1 Kommunikation, öppenhet och uppmuntran

När informanterna fick frågorna: Hur skulle du beskriva att relationen mellan lärare och elev påverkar elevens motivation, och: kan läraren vara på ett visst sätt mot eleven för att öka motivationen, lyfte samtliga informanter fram vikten av att ha en bra och öppen kommunikation med sina elever. Informant 1 beskriver att det är viktigt att visa att man är där för eleverna om de behöver prata om något som har med lärandet eller som har med andra saker att göra. Informanten menar att det förhoppningsvis gör det lättare för eleverna att komma och prata när det väl finns något de behöver prata om.

Informant 2 menar att eleverna ibland behöver "pushas" framåt för att komma någonvart. Jag tolkar detta som att informanten menar att eleverna ibland behöver mycket uppmuntran och stöd för att komma framåt i sin utveckling.

Av citatet som följer framgår hur viktigt ledarskapet kan vara, "om jag skulle misslyckas med mitt ledarskap med dem så kan det påverka dem väldigt negativt. Det kan vara att jag säger något fel eller något som kan tolkas så att de blir opeppade". (Informant 2). Det framgår senare i intervjun att informanten menar sitt verbala ledarskap och att ett misslyckande i detta fall kan vara om eleverna upplever att de bli behandlade orättvist eller inte blir lyssnade på och då tar illa vid sig. Vidare säger informanten att om läraren uppfattar detta kan den ta upp det med eleven och reparera skadan. Informant 3 tar också upp vikten av kommunikation och att försöka förstå elevernas situation. Hen brukar påpeka när det hänt för lite, alltså att eleverna inte har övat eller dykt upp på lektionerna, och undersöka vad det beror på. Eleverna kan ha haft nationella prov eller liknande, det kan också handla om saker utanför skolan säger informanten.

4.1.1 Feedback och beröm

Informanterna berör att det är viktigt hur beröm ges och att läraren bör vara mer inriktad på feedback. Informant 2 anser att läraren bör undvika beröm och fokusera på att ge god feedback istället. Informant 3 talar också om detta och att hen brukar ge positiv feedback när eleverna arbetar bra hemma eller på lektionerna. Det är dock inte så viktigt vad de övar på eller hur det låter då det inte ska handla om att bedöma deras nivå utan bara hur de övar och att de fokuserar.

Två av informanterna tar upp att det är bra om eleverna lär sig att ge sig själva feedback och komma på vad de behöver träna på för att de ska utvecklas. Informant 2 berättar att hen arbetar mycket med att spela in eleverna och sedan lyssna tillsammans och låta eleverna ge sig själva feedback. För att träna eleverna på detta ställer informant 2 mycket frågor och hjälper till mycket i början.

4.1.2 Tydlighet

Alla informanterna pratade om att tydlighet är ett effektivt verktyg för att få eleverna att öva och att bli motiverade. Det kunde handla om uppgiftsupplägg som är väldigt tydliga och strukturerade samt om att vara tydlig med var eleven befinner sig i kursen eller att läraren ger tydlig feedback som är lätt att förstå för eleven. Informant 1 säger att det knappt går att vara för tydlig, läraren ska vara tydlig och säga vad som görs på lektionen och varför det görs. Informant 2 har liknande tankar på ämnet: "Överlag är det ganska motiverande att veta var vi är påväg någonstans. Om man inte vet var man ska är det inte lönt att skynda sig för man vet ändå inte när man är framme." (Informant 2). Informant 4 menar också att det är bra att få dem att förstå vad de behöver göra för att utvecklas, och det behöver inte uppfattas som strängt. Informanterna pratar även om hur läraren kan prata med eleverna för att få dem motiverade.

Hur man ger feedback är också en sak som jag upplever kan påverka motivationen, att om man är väldigt tydlig i sin feedback så blir eleverna mer motiverade. I ensemblen till exempel, så märker jag att man kan vara väldigt rak och konkret utan att eleverna tar illa upp, utan snarare tvärtom att de uppskattar det. (Informant 1).

Informant 2 talar också om detta och menar att läraren måste vara tydlig i vad som formuleras som frågor, vad som formuleras som påståenden, önskemål, vad läraren tycker att eleven ska göra och vad eleven redan gör som är bra.

4.2 Lärarstyrd undervisning och elevinflytande

Vad gäller lektioner där läraren är drivande och eleven är mer passiv märker jag att informanterna tycker lite olika men framförallt att de påpekar att eleverna är olika, vissa elever vill att läraren ska ta det största ansvaret och vissa vill inte det.

Så här svarar informant 3 på frågan om vad som kan göra en elev omotiverad:

Tvång. Tvång och måsten. Den biten uppfattar jag är omotiverande. Det är färre och färre elever som gör saker för att jag säger det, "du måste förstå att jag vet bäst"-grejen funkar sämre och sämre har jag upplevt under åren. (Informant 2).

Informant 2 beskriver också att eleverna ofta får motivation och inspiration från olika basister på nätet och att lärarens roll inte alltid är avgörande för om eleven utvecklas eller ej.

Informanterna är överens om att olika typer av elevinflytande är viktigt för motivationen. De tar upp att läraren måste ha en balans mellan att lyssna på eleverna och göra det som de vill göra och att läraren bestämmer vad som behövs göras.

Informant 1 beskriver sitt förhållningssätt till en elev som tappat motivationen:

Där har eleven haft idéer på hur man kan jobba, kanske ha längre projekt. Då har ju han en idé om hur han skulle vilja jobba och vad han vill lära sig. Och om jag som lärare är öppen för det och tar in hans synpunkter och testar dem, så gör det också att han känner att "hit kan jag komma och utvecklas och bli tagen på allvar". Som lärare har jag kanske också en erfarenhet och en kunskap som eleverna inte har än, och att jag ibland får bestämma vad som är rimligt. Men att lyssna på eleverna tror jag är en av de viktigaste sakerna för att de ska kunna bli motiverade över huvud taget. (Informant 1).

Informant 3 ser dock att det kan finnas en risk med för mycket elevinflytande eller inflytande på fel sätt, hen menar att om läraren lämnar över för mycket ansvar på eleven och vad den vill göra måste eleven hela tiden ta ställning till lektionsmaterialet och detta kan vara ett hinder ibland. Men vidare beskriver informanten också att om läraren går eleven till mötes och arbetar med det som eleven vill göra så kan det öppna upp för läraren att få in sådant som den tycker är viktigt i undervisningen. "Går man då de eleverna till mötes så har de lättare att sedan göra saker som jag kanske tycker är viktiga och som jag tycker att de behöver för att spela den musiken." (Informant 3) om att spela musik som eleverna vill spela. Här tolkar jag det som att informant 3 tycker att elevinflytande är motiverande för eleverna.

Alla informanter tar upp att elevernas intressen är en nyckel till motivation. Informant 1 anser att eleverna blir motiverade om de hittar musik de gillar och som de tycker är rolig att spela. Informant 4 talar om en liknande situation: "Att få upptäcka saker själv är en viktig sak tycker jag. Jag kan också gå tillbaka till mig själv när det gäller det, när man fick upptäcka och komma på saker själv. Det ökade motivationen att fortsätta." (informant 4). Informant 3 säger något likande när jag frågar: hur gör du för att försöka få en omotiverad elev att bli motiverad: "I första hand så försöker jag rota lite i vad musikintresset grundar sig i. I sådana fall så kanske vi sitter och plankar låtar som de gillar." (Informant 3). Alla informanter är positiva till att spela sådan musik som intresserar eleverna på lektionerna och vill att eleverna ska upptäcka musik som intresserar dem.

4.3 Meningsfullhet, gemenskap och verklighetsanknytning

Detta var ett ämne som informanterna pratade mycket om och verkade tycka är mycket viktigt för elevernas motivation. Alla informanterna anser att spela tillsammans i ensemblen eller i andra projekt där eleverna spelar tillsammans med andra ökar motivationen. Informant 1 säger att eleverna ofta blir motiverade att spela materialet från ensemblen på de individuella lektionerna. Även informant 3 talar om detta:

Men jag tycker mig se att eleverna generellt blir motiverade av att spela mycket med andra. Att man är med i ett band kanske. Vilken form är nästan oväsentligt, om det är en stråkorkester eller ett punkband spelar inte så stor roll, utan någon form av samspel helt enkelt. (Informant 3).

De säger att när eleverna ser sammanhanget och förstår vad det som de lärt sig kan användas till blir de mer motiverade. Informant 4 berättar att eleverna kan bli omotiverade när läraren ger dem saker de inte ser syftet med. Det kan handla om att eleverna inte ser det stora sammanhanget, och tror att låten de spelar eller övningen de gör inte kommer att ha något syfte i till exempel ensemblen.

Informant 1 beskriver varför ensembleundervisningen kan påverka motivationen positivt:

Delvis beror det nog på att det är så tydligt att vi repar på en sak, vi blir bättre, det kommer en konsert och man vill inte svika varandra. Det finns många saker som håller ihop den och det gör att man vill komma dit. (Informant 1).

Ensemblen verkar vara ett sätt för eleverna att se sammanhanget och få en tydlig bild av vad musiken och undervisningen kan leda till. Verklighetsanknytning är något informanterna pratar mycket om som motivationshöjande. Om eleverna ser vad de kan bli eller vad de kan uppnå blir de mer motiverade. Informant 2 säger att det brukar vara bra att prata med eleverna om vart de vill vara i sin utveckling om ett tag och att det sedan blir tydligt att de som görs på lektionerna leder dem dit. Informanten säger vidare att elevens motivation blir mer ihållande om den får en förståelse för varför saker görs och ser att det leder någon vart.

Informant 4 understryker vikten av att eleverna får möjlighet att delta i konserter: "Det kan också vara att hitta sin identitet när man ska spela upp. Vi har många uppspel på skolan, och lär man sig att spela något inför ett uppspel tror jag det kan öka motivationen." (Informant 4). Vidare anser informant 4 att det är viktigt att musicera tillsammans med eleverna på lektionerna och visa att det är roligt, när eleverna ser att läraren tycker att det är roligt tycker de oftast det med.

4.4 Lagom svårt och känslan av att kunna något

Tre av fyra informanter tar upp detta ämne. De talar om att få eleven att lyckas och få en upplevelse av musik.

I och med att de förhoppningsvis får en bättre teknik så får de ett bättre sound och bättre kontroll på sitt sound, vilket gör att de kanske får en större upplevelse av musik. Då har man kanske motiverat eleverna utan att egentligen prata så mycket om det. (Informant 3).

Informant 4 talar också om detta och säger att eleven behöver spela mycket för att nå utveckling, för det är det som är roligt, att se att det har skett en utveckling. Informant 4 tar också upp vikten av att få eleverna att lyckas med någonting och det kan göras genom att skala av och få dem att känna att de nått det målet som lärare och elev satt upp tillsammans.

4.4.1 För svårt och rörigt

Tre av fyra informanter pratade om att motivationen kan påverkas negativt om eleverna upplever att undervisningen blir rörigt eller om de tycker att det är för svårt.

En annan grej är om det är för rörigt i undervisningen, att man hoppar mellan saker för mycket, att det blir oklart för eleverna vad vi egentligen fokuserar på. Till exempel om

man jobbar med för många saker samtidigt i samma låt, att man som lärare missbedömer vad de har fattat, då kan det vara svårt. Det blir svårt för eleverna att veta var de ska lägga sitt fokus. Då känns det som att de blir mindre motiverade. (Informant 1).

Informant 3 talar också om detta och menar att om läraren presenterar för mycket nytt material kan det göra att eleverna inte riktigt orkar och tappar suget. Informant 4 beskriver att det kan vara svårt att få vissa elever motiverade om det aldrig når fram till att lärare och elev kan skapa musik tillsammans. Det kan vara olika hinder som står i vägen för detta som till exempel att eleven är på låg nivå.

4.5 Betyg

Ingen av informanterna tycker att betyg har en positiv inverkan på motivationen i deras ämne. De menar alla att i basundervisningen ökas motivationen mer av att lära sig något eller veta att man ska lära sig något, än att få ett visst betyg.

Men min upplevelse är att de flesta eleverna blir mer motiverade av att veta att vi ska lära oss en specifik sak, till exempel "du kommer kunna spela en dur-skala", att de flesta är mer intresserade av det än att veta vilket betyg vi jobbar mot. (Informant 1).

Det finns dock ett undantag där betyg kan fungera som motivator som två av informanterna tar upp. Det kan vara i slutet av en kurs och eleven vill veta vad den behöver göra för att nå ett visst betyg, då kan eleven ta tag i lärandet och anstränga sig för att nå det betyget.

Några av informanterna antyder att betygen kan vara skadliga för motivationen. Dock menar alla informanter att det är lite olika och att ett fåtal elever blir motiverade av betyg. Informant 3 anser att nivån kan påverkas negativt av betygen. "Om man ska dra det riktigt långt så gör det att eleverna musicerar på en lägre nivå för att man tar fokus från något som är viktigare." (Informant 3). Informant 3 menar att om eleven bara fokuserar på betyg så kan detta hindra eleven när den till exempel arbetar med sitt personliga uttryck. Jag tolkar detta som att det kan bli svårt för eleven att vara sann mot sig själv och spela så som eleven själv vill om fokus ligger på hur någon annan kommer att bedöma detta. Informant 1 upplever också att för mycket prat om kunskapskrav tar fokus från det som eleverna finner motiverande. Hen påpekar dock att en del elever gärna vill prata om betyg och kunskapskrav.

4.6 Miljö

Tre av informanterna tar upp att hemmiljö kan ha påverkan på motivationen och alla tar upp att skolmiljön kan ha påverkan på motivationen. "I de klasserna där de övar och spelar mer så är det också fler som dras in i det." (Informant 1). De menar alla att övningskulturen på skolan påverkar eleverna. Informant 4 säger att om det finns en kultur på skolan att spela mycket tillsammans och utvecklas, blir fler elever motiverade att öva. Vidare säger hen att eleverna påverkas mycket av sitt umgänge.

Två informanter tar upp att hur ensemblerna fungerar har stor inverkan på motivationen. Informant 2 berättar att samarbetet med ensemblen är viktigt för motivationen, informanten har märkt att när ensemblerna fungerar bra och de är inne i en bra process går övningsmotivationen upp även på de enskilda lektionerna.

Tre informanter tar upp att den psykiska hälsan är viktig för motivationen och menar att om eleven mår tillräckligt bra och trivs i skolan så är det möjligt för läraren att få eleven att bli mer motiverad.

4.7 Individanpassning

Alla informanterna är väldigt öppna för att individanpassa sina lektioner och de uttrycker alla att elever är olika och därför måste läraren ha olika förhållningssätt till varje elev och vara beredd på att ändra sin planering för att det ska passa den enskilda individen. Informant 4 säger att det är viktigt att testa sig fram och försöka hitta något som fungerar, särskilt för de elever som är svårare för läraren att nå fram till och förstå hur de fungerar och hur de vill lära sig.

Två informanter pratar om elever med diagnoser eller annan problematik och att individuell undervisning skapar möjligheter att göra extra anpassningar för dessa elever.

De kan vara diagnoser som man måste medicinera och att man har problem med det. Nu till exempel så har jag en elev där vi bara plankar låtar som han vill spela. Det är allt vi gör, för hans del handlar inte om att få högsta betyg utan det är det han vill göra, och då kommer han på lektionerna. Det är ju fördelen med mitt jobb, att det är individuell undervisning, då har man möjlighet att göra sådana specifika anpassningar. (Informant 3).

Informant 1 har också exempel på arbetssätt som kan tillämpas när den ordinarie planeringen inte fungerar. Det kan vara att ha uppgifter som går att lösa på olika sätt och att låta eleverna hitta på sina egna sätt att lösa uppgifter på. Informant 2 säger att när motivationen tryter kan det fungera att ta ett steg tillbaka och spela roliga låtar som inte kräver så mycket, detta för att ge eleven en andningspaus.

5. Diskussion

I detta kapitlet kommer det som uppkommit i litteraturstudien och intervjustudien att sammanflätas och diskuteras. Här kommer mina egna tankar kring det som kommit fram i studien att redogöras för. Slutsatsen av arbetet kommer att presenteras efter diskussionsdelen och kapitlet avslutas med förslag på vad som skulle kunna forskas vidare på inom detta ämne.

5.1 Kommunikation och relation

Det är tydligt från både informanterna och litteraturens håll att kommunikationen och relationen läraren har med eleven är viktig för undervisningen och motivationen. Informant 1 beskriver att det är viktigt som lärare att vara där för eleverna om de behöver prata om hur de mår eller hur undervisningen fungerar. Robertson (2018) skriver att forskningen har visat att bästa sättet att lösa olika situationer som kan uppstå i undervisningen på är genom personligt omhändertagande och att skapa en nära relation till eleven. En tolkning av detta kan vara att det är viktigt att läraren visar omsorg och omtanke för eleven på ett sätt som kanske en vän eller en familjemedlem skulle göra.

Informant 3 tar upp vikten av kommunikation och att försöka förstå elevernas situation, om eleven till exempel inte har övat under en längre period brukar hen påpeka detta och undersöka vad det beror på, det kan finnas en bakomliggande anledning. Green (2018) anser att om undervisningen ska ta vara på elevernas engagemang och deras intressen kräver detta dialog mellan läraren och eleven. För att främja dialogen behöver läraren låta eleven uttrycka sina åsikter om undervisningssituationen. Av det informanterna säger är det tydligt att de är måna om att kommunicera med eleverna om vad som fungerar och vad som inte fungerar i undervisningen. Detta tar även Green (2018) upp och skriver att om eleven har möjlighet till inflytande i undervisningen får läraren information om hur undervisningen upplevs och vad som fungerar bra och dåligt samt om målet med undervisningen uppnåtts. Det kan förstås på informanterna som att de håller med Green om detta och tycker att kommunikation och relation är viktiga aspekter i undervisningen.

Informant 2 tar upp risken med att råka säga något som eleverna tar illa vid sig av eller att uppfattas som orättvis. Hen menar att detta kan påverka eleverna mycket negativt och att de kan tappa lusten att spela musik. Schenk (2000) skriver att en negativ kommentar från en lärare kan hänga kvar hos eleverna och detta kan göra att de till exempel känner sig underlägsna sina kamrater. Detta kan ses som en påminnelse om att lärare måste vara väldigt vaksamma på dessa situationer och vara noggranna med vad och hur instruktioner, återkoppling och andra typer av kommentarer till elever ges. Även informanterna i studien tar upp vikten av att läraren är vaksam på hur ord, språk och tonfall används. Informant 2 säger också att om läraren uppfattar att något blivit fel är det möjligt att reparera skadan. Läraren behöver alltså kommunicera med eleverna för att undvika och reparera sådana situationer.

Att vara tydlig med vad och hur elever ska göra saker framhålls av informanterna som viktigt. Eleverna behöver veta vad som är målet med det som görs på lektionerna och lärarna behöver vara tydliga när de talar till eleverna och ger dem återkoppling. Informant 4 säger att läraren måste få eleverna att förstå vad de behöver göra för att utvecklas och då krävs det tydlighet. Robertson (2018) tar upp att det är viktigt att lärare har höga men realistiska förväntningar på alla sina elever för att de ska lyckas i skolan. Även OECD (2002) menar att i en bra utbildning får eleverna stora utmaningar. Det kan vara bra att ha Schenks (2000) Jag-kan-känsla i bakhuvudet som lärare när krav ställs på eleven. Alltså att krav ställs på ett sådant sätt att de är till för att eleven ska lyckas med något och bli uppfyllda av känslan att de kan något.

Informanterna pratar mycket om att det är viktigt att ge tydlig och matnyttig feedback till eleverna. Informant 1 säger att om läraren ger tydlig feedback kan det höja elevernas motivation. En tolkning av detta kan vara att om eleverna hela tiden får veta vad nästa steg är i utvecklingen så kan de arbeta vidare för att nå utveckling. Informanten säger också att läraren kan vara väldigt rak och konkret och att eleverna inte brukar ta illa vid sig utan uppskattar det. Shute, 2008; Brookhart, 2017 (i Green, 2018) anser att det är viktigt att återkopplingen är specifik, tydlig och relaterar till målen. Återkopplingen ska vara tydligt förankrad i uppgiften och inte vara för generell eller abstrakt. Informant 1 säger att läraren bör vara inriktad på resultat när feedback ges och förklara var eleven befinner sig i förhållande till målbilden. Green (2018) anser att feedback ska ske via dialog och att den ska vara inriktad på hur eleven ska komma vidare i sin utveckling.

Flera informanter nämner också hur viktigt det är att vara tydlig när feedback ges för att eleven ska ha användning för feedbacken och inte ta illa vid sig. Appelgren (2015) skriver om hur beröm kan ges och menar att processberöm, som innebär att berätta när personen gjort rätt är motiverade och hjälper personen att klara uppgiften snabbare. Motsatsen är karaktärsberöm, det kan till exempel vara att säga att personen är smart eller duktig och detta gör människor stressade och nervösa (Appelgren, 2015). Informant 2 anser att beröm bör undvikas. Resultatet av studien visar att det är viktigt att lärare är skickliga på att ge god feedback och att vänja eleverna vid att ge och ta feedback samt att det finns risker i att ge beröm och att det ska ges på rätt sätt eller undvikas.

Två informanter tar upp att det är bra om eleverna lär sig att ge sig själva feedback. Informant två brukar spela in eleverna när de spelar och sedan ger lärare och elev tillsammans feedback på det de hör. Fostås (2002) tar också upp detta och skriver att elevernas förmåga att ge sig själva feedback är en av de viktigaste faktorerna för en lyckad instrumentalundervisning. Vidare skriver Fostås att om läraren förebildar och ger eleven feedback så får eleven träning i hur god feedback ges. Skolverket (2011b) skriver också att om elever ges möjligheten att själva bedöma sitt arbete kan detta stärka deras förmåga att ta ansvar för och styra det egna lärandet. Detta kan vara ett svar på varför informanterna och Fostås (2002) anser att det är viktigt att elever kan ge sig själva feedback.

5.2 Elevinflytande och intressen

Informant 2 upplever att tvång och måsten är omotiverade för eleven och att det är bättre att utgå ifrån vad eleven vill göra istället för vad som måste göras. Detta går att koppla till yttre och inre motivation. Davidsson & Flato (2010) skriver att inre motivation betyder att personen har drivkraften till handling inom sig. Om handlingen däremot görs på grund av yttre faktorer som belöning eller att det kommer en bestraffning om handlingen inte görs är det yttre motivation. Pink (2009) anser att en ledare bör undvika att kontrollera människor och istället försöka väcka deras djupt rotade känsla för självstyrning. Det är tydligt att lärarna vill att eleven ska få inre motivation genom att ge eleverna inflytande över lektionerna så att deras intressen och önsknings får styra mer än att läraren har en viss agenda.

Informant 1 tar upp ett exempel på en elev som tappat motivationen, för att åtgärda detta har läraren givit eleven möjlighet välja arbetssätt och fått fram att eleven vill arbeta med längre projekt. Informant 1 menar att en av de viktigaste sakerna en lärare kan göra är att lyssna på eleverna och låta dem ha idéer för att de ska bli motiverade överhuvudtaget. En reflektion är att läraren kanske är specialist på ämnet som det undervisas i men hur eleven fungerar och vad som inspirerar är eleven själv specialist på. Därför är det viktigt att detta får komma fram för att eleven ska få en så bra undervisning som möjligt. Davidsson & Flato (2010) skriver att motivationen och studieresultatet ökar om elever får större inflytande över undervisningen. En reflektion här är att om eleven är motiverad blir mer gjort och studieresultatet blir bättre. Gärdenfors (2010) skriver att elever som får stöd att utforska, ta initiativ och utveckla lösningar på sina idéer känner sig mer självständiga. En slutsats av detta är alltså att elever blir mer motiverade, får bättre studieresultat och känner sig mer självständiga när de får inflytande över undervisningen. Informant 3 å andra sidan säger att det ibland kan vara bra att styra processen som lärare för att eleverna inte ska behöva ta så mycket ansvar då detta enligt informant 3 kan bli ett hinder. Davidsson & Flato (2010) anser att eleverna behöver känna att de är delaktiga och kan påverka undervisningen och att när eleverna får för dem rätt mängd ansvar ökar också deras självförtroende. Det skulle kunna vara så att informant 3 är öppen för att låta eleverna vara delaktiga och så kan det också tolkas i saker som sägs vidare av informant 3, men att det ibland blir för mycket ansvar för eleven att ta att behöva styra hela undervisningen. Davidsson & Flato skriver också tydligt - för dem rätt mängd, detta kan ju tolkas som att olika elever behöver olika mängd ansvar. För vissa kanske ansvaret blir mer en tyngd i en viss period än ett sätt att öka motivationen.

Davidsson & Flato (2010) skriver att läraren måste väcka elevernas intresse för att eleverna ska bli motiverade. Inre motivation för aktiviteten på grund av dess innehåll kan uppstå om eleven har intresse för något. Informant 3 säger att om en elev tappat motivationen kan läraren ta reda på vad elevens musikintresse grundar sig i och sedan spela låtar som eleven gillar. Robertson (2018) skriver att om lärarna ska kunna länka samman undervisningsinnehållet med elevernas tankevärld måste vi få en inblick i hur elevernas livssituation ser ut och vara intresserade av deras idéer, intressen och tankar. Det är tydligt att samtliga informanter arbetar på detta sätt genom kommunikation med eleverna. Informant 3 säger att om läraren går elevens intressen till mötes är det också

lättare att sedan göra saker som läraren finner viktigt för att spela just den musiken, då har läraren möjlighet att styra uppgifterna utifrån kursplanen till exempel även om det går under ramen för elevens intresse. Gärdenfors (2010) skriver: "ju mer motiverad man är, desto mer uppmärksam är man på en uppgift. En lärare kan exempelvis styra elevernas uppmärksamhet genom att välja material som de är intresserade av" (s.77). Lärare i gymnasieskolan kan alltså följa kursplanen och sätta betyg samtidigt som de bejakar elevernas intressen och därav bibehåller deras motivation

5.3 Ett meningsfullt sammanhang

De ämnen som informanterna i denna studie pratade om allra mest var meningsfullhet, gemenskap och verklighetsanknytning. Alla tog upp vikten av att spela i ensemble eller en grupp utanför skolan och menade att detta höjer elevernas motivation. Schenk (2000) skriver att en av de viktigaste uppgifterna vi har som sång och instrumentalpedagoger är att skapa ett meningsfullt sammanhang för musiken, detta för att ge verksamheten mening och för att höja motivationen hos eleverna. Ett meningsfullt sammanhang kan tolkas som en plats där eleverna får möjlighet att spela det som de lärt sig och sätta musiken i ett större perspektiv samt att se vad det kan leda till i framtiden. Gärdenfors (2010) skriver: "det grundläggande målet för utbildning bör vara att eleverna skall förstå - att de ser sammanhangen i det de lär sig" (s. 22). Informanterna pekar alla på att när eleverna ser sammanhanget och förstår vad det som de lärt sig kan användas till blir de mer motiverade. Informant 4 berättar att eleverna kan bli omotiverade när läraren ger dem saker de inte ser syftet med, till exempel övningar som eleverna inte förstår vad de ska leda till. Det kan också handla om att eleverna inte ser det stora sammanhanget, och tror att låten de spelar eller övningen de gör inte kommer att ha något syfte i till exempel ensemblen. Det är alltså tydligt att eleverna behöver förstå sammanhanget av det som görs på lektionerna.

Schenk (2000) menar att uppspelningar kan vara ett tillfälle för att skapa mening. När uppspel fungerar bra får alla som deltar uppleva gemenskap, befästa färdigheter och känna att de deltar i ett meningsfullt sammanhang för musicerande. Informant 4 understryker också att konserterna de har på skolan är viktiga tillfällen för eleverna då de får möjlighet att spela upp något som de lärt sig. Om konserten gick bra kommer gruppen eller den enskilda eleven bli motiverad då känslan av att kunna eller ha klarat något tas upp av Schenk (2000) som motivationshöjande. Informant 1 säger att

vetskapen om att det ska komma en konsert gör att eleverna arbetar hårdare då de inte vill svika varandra i gruppen.

Informant 4 pratar om att det är bra att spela och skapa musik tillsammans med eleven på lektionen. Detta skapar också ett sammanhang då det blir tydligt vad det eleverna lärt sig kan användas till och att det inte bara är till för att de ska sitta själva och öva på det. Schenk (2000) skriver att om läraren ackompanjerar eleven så skapar detta mening och sammanhang för eleven. Ackompanjerar läraren på samma instrument som eleven så kan läraren förebilda på instrumentet vilket innebär att eleven kan titta på läraren och imitera för att lära sig. Att förebilda på ett bra sätt och att spela tillsammans med eleverna är alltså bra för elevens utveckling och motivation.

5.4 Nivå och individanpassad undervisning

OECD (2002) skriver att ett misslyckat lärande beror på bland annat brist på självförtroende och självuppskattning eller verklig eller upplevd otillräcklighet som innebär att eleven upplever att den inte klarar uppgiften, slutsatsen att eleven behöver känna sig kompetent för att lyckas med sitt lärande kan dras. Av informanterna tas det upp att läraren måste hjälpa eleven att lyckas och att eleverna behöver känna att de utvecklas för att få självförtroende och för att få en bra upplevelse av musik. Detta åstadkoms enligt informant 4 genom att nivåanpassa undervisningen och se till att de kan nå upp till målen som läraren och eleven satt upp tillsammans. Återigen går det att härleda till Schenk (2000) och jag-kan-känslan. Schenk menar att eleverna blir ivriga och vill lära sig mer och lyckas igen om de en gång fått smak på känslan av att lyckas. Schenk skriver också att bristen på jag-kan-känslan är en av de vanligaste anledningarna till varför elever slutar spela. Elever behöver alltså självförtroende och jag-kan-känslan för att kunna utvecklas och läraren behöver hjälpa dem att finna detta.

Om undervisningen är rörig och för svår för eleven anser informant 1 att eleverna kan bli omotiverade. Exempel på hur en rörig undervisning kan vara är att arbeta med för många saker samtidigt i samma låt, att det blir oklart för eleven var fokus är i undervisningen och att läraren missbedömer vad eleven har fattat säger (informant 1). Enligt Gärdenfors (2010) måste utmaningarna vara precis lagom svåra för att uppnå den bästa motivationen. Elever blir lätt frustrerade om uppgiften är för svår och uttråkade

om uppgiften är för lätt. Detta hänger samman med känslan av kontroll som i sig är motiverande. Pink (2009) kallar detta för "Guldlocksuppgifter". Uttrycket betyder uppgifter som är precis lagom svåra för individen. Som lärare måste vi alltså hela tiden sträva efter att ge eleverna uppgifter som är lagom svåra för att stimulera motivationen. För att vi ska kunna göra det menar Robertson (2018) att vi måste vara väl förtrogna med innehållet samt att vi måste kunna förstå vad av det som kommer att bli utmanande för eleverna. Detta tar också informant 1 upp när hen säger att det kan bli fel om läraren missbedömt vad eleven förstått. En slutsats av detta är att vi behöver känna eleverna väl för att vi ska kunna veta vari utmaningen ligger och sedan behöver vi förstå om utmaningen är lagom svår.

I Skollagen (SFS 2010:800) står att hänsyn ska tas till elevernas olika behov i utbildningen. Alla barn ska genom att få stöd och stimulans ha möjlighet att utvecklas så långt som möjligt. Läraren ska sträva efter att väga upp och kompensera för elevernas olika förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Detta innebär bland annat att de elever med funktionsnedsättningar som har svårt att nå upp till kunskapskraven ska få stöd så långt som möjligt för att motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Informanterna verkar också anse att det är viktigt att anpassa undervisningen efter individen. De säger att elever är olika och att de måste ha olika förhållningssätt till varje elev och vara beredd på att ändra sin planering för att det ska passa den enskilda individen. Detta anser även Fostås (2002) och Schenk (2000) vara viktigt och de båda anser att läraren alltid bör vara öppen med att ändra sin planering och vara redo att improvisera för att anpassa undervisningen efter elevens behov. Skolverket (2014) skriver att eftersom alla elever är olika och har olika erfarenheter, intressen och behov är det viktigt att läraren skaffar sig kunskap om varje elev för att sedan kunna anpassa undervisningen till elevernas olika förutsättningar och behov. Informanterna uttrycker att de gör sitt yttersta för att hitta vad som fungerar för varje elev. De är öppna för att tillsammans med eleverna hitta olika lösningar för att göra undervisningen meningsfull för dem. Informanterna verkar följa skollagen och skolverkets uppmaningar med individanpassning.

5.5 Betygens påverkan

Vad gäller motivation och betyg talar både informanterna och litteraturen sitt klara språk, betyg höjer inte motivationen, de kan snarare sänka den. Gärdenfors (2010) anser att det inte fungerar att använda betyg för att motivera eleverna. Vidare anser Gärdenfors att debatten om skolan är missriktad då den enbart tar hänsyn till elevernas yttre motivation och antar att betyg skulle motivera elever att studera bättre. Istället skulle debatten handla om hur skolan på bästa sätt kunde ta vara på elevernas inre motivation. Informant 1 och 3 menar att betygen kan påverka både spelnivån och motivationen negativt. Prat om betyg och kunskapskrav riktar fokus på fel saker enligt informanterna och musicerandet blir underordnat. En tolkning kan vara att om inte lärande och utveckling är i fokus kan eleven missa väsentliga delar i sin utveckling för att till exempel hitta en egen identitet i sitt musikskapande. Informant 1 säger att de flesta elever blir mer motiverade av att veta att de ska lära sig något specifikt än att få ett visst betyg. Det kan tolkas som att eleverna inte behöver betygen som motivation i instrumentalundervisningen. Skaalvik & Skaalvik (2015) beskriver begreppen kunskapsorienterad målstruktur och prestationsorienterad målstruktur. Om skolan eller läraren har en prestationsorienterad målstruktur är det resultat på prov och betygen som är det viktigaste. I en kunskapsorienterad målstruktur läggs vikten istället vid individens utveckling och kunskap. En kunskapsorienterad målstruktur ökar elevernas motivation och gör det lättare för dem att fokusera på arbetet. Informant 1 menar att eleverna kan tappa motivationen om fokus riktas mot hur de blir bedömda eller vilka moment i kursplanen som ska klaras av istället för att fokusera på hur de ska utvecklas och spela bättre. Informanterna verkar ha en kunskapsorienterad inställning till undervisning och anser att betyg riktar uppmärksamheten mot fel saker och gör eleverna omotiverade. Dock kommer två informanter på ett tillfälle när betygen kan öka motivationen hos eleverna och detta är i slutet av en kurs och en elev vill höja sitt betyg, om läraren då förklarar vad eleven behöver göra för att höja betyget kan eleven få motivation att anstränga sig lite extra för att få ett högre betyg. Informant 4 säger att detta ofta gäller elever som inte varit jättemotiverade från början. Davidsson & Flato (2010) anser att yttre motivation kan vara bra för elever som inte finner motivation eller fungerar i skolan. Dock kan en undervisning som är helt inriktad på betyg och andra yttre faktorer resultera i att den inre motivationen undergrävs (Imsen, 2006). Enligt Skaalvik och Skaalvik (2015) är det orimligt att kräva att alla elever ska få inre motivation för alla

skolämnen därför kan slutsatsen att yttre motivation kan vara ett knep att ta till om inget annat fungerar men det ska dock användas sparsmakat.

5.6 Hälsa och arbetsmiljö

Alla informanter anser att kulturen bland eleverna har stor påverkan på hur de hanterar skolarbetet. Är det en kultur där många är motiverade att öva och spela ihop smittar de av sig och fler elever dras med. Davidsson & Flato (2010) skriver att samhörigheten i en grupp har stor inverkan på elevernas motivation. En grupp som fungerar bra ihop stöttar och motiverar varandra i skolarbetet medan en grupp som inte fungerar bra leder till hinder i undervisningen. Två informanter tar upp att hur ensemblerna fungerar har stor inverkan på motivationen. Informant 2 berättar att samarbetet med ensemblen är viktigt för motivationen, informanten har märkt att när ensemblerna fungerar bra och de är inne i en bra process går övningsmotivationen upp även på de enskilda lektionerna. Samhörigheten är alltså viktigt för eleverna. Slutsatsen att lärarna bör uppmuntra eleverna att stötta och hjälpa varandra kan dras.

Ytterligare en aspekt som kommer upp i samtalet med informanterna är att den psykiska hälsan är viktig för motivationen och menar att om eleven mår tillräckligt bra och trivs i skolan så kan läraren få eleven att bli mer motiverad. Det krävs alltså enligt dem att eleven har en tillräckligt god psykisk hälsa och trivs i skolan. Imsens figur "psykets trilogi" beskriver hur tre grundläggande funktioner av människans psyke är sammanlänkade när det handlar om motivation. Grunden ligger i känslolivet. Det är känslor som skiljer oss från maskiner. Sedan kommer det kognitiva systemet som består av det vi tänker, planerar och beslutar, med andra ord: förnuftet. Den sista komponenten är motivation som leder till att vi uttrycker känslorna och tankar. Motivationen får oss att handla. Alla tre delar är viktiga och påverkar varandra. Det kognitiva systemet håller känslorna under kontroll medan känslorna ger oss anledning att tänka, planera och besluta. När det kognitiva systemet och känslolivet samarbetar skapas motivation för oss att göra olika saker. Det kan tolkas som att alla dessa delar är beroende av varandra. Elevernas känsloliv blir alltså viktigt för att motivationen ska kunna byggas upp. Gärdenfors (2010) skriver dessutom att elevers känslor och motivation är det viktigaste för utvecklingen. En åtgärd skulle kunna vara att lärare försöker vara uppmärksamma på

hur eleverna mår och antingen prata med dem om det finns känslomässiga hinder eller hjälpa dem att komma i kontakt med skolpsykolog eller kurator om det behövs.

5.7 Slutsats

Det har varit tydligt i denna studie att informanterna och vad som står i tidigare forskning på ämnet motivation ofta har varit enhälligt och det har inte varit svårt att hitta belägg i litteraturen för det som informanterna säger. Det som kommit fram är att motivation skapas om läraren går till elevens intressen och anpassar undervisningen efter den enskilda individen. Samspel och gemenskap lyfts också fram som viktiga faktorer för att skapa eller bibehålla motivation. Att musicera ihop med andra ger musiken mening och sätter musiken i ett verkligt sammanhang. Kommunikation är viktigt för att förstå och lära känna eleverna och på det sättet anpassa undervisningen efter dem. Med en god kommunikation kan läraren ta reda på vad eleven förstår och inte samt ta reda på om det finns underliggande problem till en bristande motivation till exempel. Det är också viktigt att uppmuntra och pusha elever som behöver det för att gå vidare i utvecklingen. Att ge god feedback som är tydlig och lätt att förstå framhålls som viktigt då eleverna behöver veta vad de ska öva mer på och hur det ska göras. Elevers inflytande under lektioner framhålls och det hör också ihop med kommunikation, intresse och att anpassa undervisningen till eleven. Men det framgår också att elever är olika och att vissa mår bäst av att läraren styr undervisningen. När elevers motivation tryter kan det bero på överbelastning, alltså att de tycker att något är för svårt eller ogripbart. Det kan också bero på hur eleven mår eller hur kulturen på skolan ser ut, alltså om klasskompisarna är motiverade eller ej. Det bör finnas förutsättningar för eleverna att spela ihop i fungerande grupper och tillgängliga lokaler där eleverna kan spela och repa tillsammans. För att finna tillbaka från en tappad motivation kan lektionsinnehållet förenklas eller riktas mot något annat, till exempel något som eleven tycker är roligt eller bra. Det är också viktigt att få eleven att lyckas med något. När det kommer till betyg och motivation har det framkommit att det sällan fungerar som motivator i instrumentalundervisning. Även i annan undervisning så lyfts av litteraturen fram att betyg stimulerar yttre motivation och denna motivation är sällan långvarig och leder inte nödvändigtvis till lärande.

5.8 Förslag till fortsatt forskning

Om vidare forskning på detta ämne skulle göras vore det intressant att göra samma studie som den här men intervjua elever eller verksamma musiker istället om vad som motiverar dem.

Schenk (2000) skriver att självtvivel är ett vanligt hinder bland musikamatörer och står i vägen för framsteg. Elever som fått en bra introduktion till musikämnet genom bra upplevelser i till exempel kör, rytmik, på förskolan eller i hemmet har ofta ett bättre musikaliskt självförtroende. Schenk skriver här om att det finns positiva och negativa ingångar till musiken. Ett intressant ämne att forska vidare på kunde vara att intervjua vuxna musikutövare som fortsatt spela och känt sig motiverade och ta reda på hur deras ingång till musik sett ut. Hur ska musik introduceras i människors liv för att de ska bli motiverade att fortsätta utöva musik?

Ett annat ämne som skulle vara intressant att forska vidare på är om kvinnor och män motiveras av olika saker. Vad finns det för skillnader och likheter mellan män och kvinnors motivation? Både lärare och elever eller verksamma musiker av de olika könen skulle kunna intervjuas, sedan kunde det vara intressant att se om lärarna ger samma svar som eleverna/musikerna.

Referenslista

- Appelgren, A. (2015, november). Responsen sätter spår i hjärnan. Pedagogiska magasinet, 4. Tillgänglig:
<https://www.lararen.se/forskolan/annat/feedbacken-som-lyfter>
- Aspelin, J. (red.) (2013). *Relationell specialpedagogik: i teori och praktik*. Kristianstad: Kristianstad University Press.
- Brookhart, S.M. (2017). *How to give effective feedback to your students / Susan M. Brookhart*. (Second edition.) Alexandria, Virginia: ASCD.
- Bryman, A. (1997). *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Upplaga 2). Malmö: Liber.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Upplaga 3). Stockholm: Liber.
- Davidsson, L. & Flato, D. W. (2010). *Motivera mera: möjligheternas pedagogik: övningar för att stärka motivation, självkänsla och framtidstro hos högstadie- och gymnasieungdomar*. (1: a uppl.) Malmö: Epago.
- Eliasson, A. (2006). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur.
- Fostås, O. (2002). *Instrumentalundervisning*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Green, J. (2018). Återkoppling för lärande och utveckling av undervisningen. Skolverket. Tillgänglig:
https://www.skolverket.se/download/18.6011fe501629fd150a28040/1529488572619/artikel_green_aterkoppling_och_utveckling_av_undervisning_2018.pdf
- Gärdenfors, P. (2010). *Lusten att förstå: om lärande på människans villkor*. (1: a utg.) Stockholm: Natur & kultur.
- Imsen, G. (2006). *Elevens värld: introduktion till pedagogisk psykologi*. (4:e rev. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Nationalencyklopedin [NE]. (2019). *Om motivation*. Tillgänglig:
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/motivation>
- OECD, (2002). *Understanding the brain: Towards a new learning science*. OECD Publications, Paris. Tillgänglig:
<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264174986->

[en.pdf?expires=1585747984&id=id&accname=ocid177253&checksum=3A29178751E9F2C4ABB614FBD1CCC96A](https://www.researchschool.org.uk/public/docs/Shute-2008-Focus-on-formative-feedback.pdf?expires=1585747984&id=id&accname=ocid177253&checksum=3A29178751E9F2C4ABB614FBD1CCC96A)

Pink, D. (2009). *Drive -The Suprising Truth About What Motivates Us*. New York: Riverhead Books.

Robertson, C. (2018). *Skapa optimala förutsättningar för lärande – om undervisningens dynamik*. Stockholm: Natur & kultur.

Schenk, R. (2000). *Spelrum – en metodikbok för sång- och instrumentalpedagoger*. Göteborg: Bo Ejeby förlag.

SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

Shute, V.J. (2008) Fokus on formative feedback. *Review of Educational Research*; Mar 2008; 78, 1; Research Library Core pg. 153 DOI: 10.3102/0034654307313795

Tillgänglig:

<https://researchschool.org.uk/public/docs/Shute-2008-Focus-on-formative-feedback.pdf>

Skaalvik, E. M. & Skaalvik, S. (2015). *Motivation och lärande*. (1: a utg.) Stockholm: Natur och Kultur.

Skolverket, (2011a). *Läroplanen för gymnasieskolan 2011*. Hämtad från

<https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/gymnasieprogrammen/program?url=1530314731%2Fsyllabuscw%2Fjsp%2Fprogram.htm%3FprogramCode%3DES001%26tos%3Dgy&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa9295>

Skolverket, (2011b). *Kunskapsbedömning i skolan: Praxis, begrepp, problem och möjligheter*. Stockholm: Skolverket. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2660>

Skolverket, (2014). *Stödinsatser i utbildningen: om ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd*. Tillgänglig:

<https://docs.google.com/a/student.lu.se/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbnczcGVjaWFscGVkYWdvZ2lrMjAxOXxneDoyZTc2ZDZkOWI4MTJkOTQ1>

Vetenskapsrådet, (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Tillgänglig:

<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Bilagor

Bilaga 1, Intervjuguide

Hur länge har du arbetat på gymnasiet och har du arbetat i andra skolformer?

Vilka ämnen undervisar du i?

Har du sett några faktorer som kan göra elever motiverade?

Har du sett några faktorer som kan göra elever omotiverade?

Går det att få en omotiverad elev att bli motiverad? Hur?

Finns det uppgifter eller arbetssätt som är extra motiverande?

Kan miljön hemma spela in för motivationen?

Kan miljön på skolan spela in för motivationen?

Hur skulle du beskriva att relationen mellan lärare och elev påverkar elevens motivation?

Kan läraren vara på ett visst sätt mot eleven för att öka motivationen? Beröm? Sträng? Krav?

Anser du att betyg påverkar motivationen hos elever? Om ja, hur då? Om nej, Förklara.

På vilket sätt arbetar du med kursplanen och betyg på lektionerna?

Kan man använda betygen för att öka motivationen?

Diskuterar ni motivation i kollegiet?

Information om forskningsstudie

Hej! Jag heter Isa Savbrant och går sista terminen på lärarlinjen på Musikhögskolan i Malmö.

Under vårterminen 2020 kommer jag att skriva mitt examensarbete som handlar om hur el- och kontrabaslärare som arbetar i gymnasieskolan jobbar med motivation i sin undervisning och om det finns sätt för dem att påverka elever motivation. Syftet med studien är att öka kunskapen om hur lärare beskriver sin roll i förhållande till elevers motivation i basundervisningen.

Studien kommer att genomföras med hjälp av intervjuer. Jag kommer att göra en ljudupptagning av intervjuerna för att i efterhand kunna transkribera dessa. Intervjuerna kommer inte att användas i sin helhet utan den information som jag finner relevant för studien och dess forskningsfrågor kommer att refereras till i citatform.

Ditt namn kommer att vara anonymt och dina personuppgifter kommer att behandlas så att inga obehöriga kan ta del av dem.

Intervjun är frivillig att delta i och du kan närsomhelst under processen välja att avbryta ditt medverkande.

Genom att läsa igenom denna sida och skriva under nedan så vet jag att du fått informationen och vill delta i forskningsstudien.

Datum_____

Namn_____

Om du har frågor eller tankar om detta är du välkommen att höra av dig till mig.

0761-862887 Isa.savbrant@gmail.com

Med vänliga hälsningar

Isa Savbrant
Student på lärarlinjen på Musikhögskolan i Malmö